

Nr 110

Strålskyddslag;

given Stockholms slott den 14 mars 1958.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

Inledande bestämmelse

1 §.

Med *radiologiskt arbete* förstås i denna lag arbete med radioaktivt ämne, arbete vari brukas röntgenutrustning eller annan teknisk anordning, avsedd att utsända joniserande strålning, och arbete vid anläggning för utvinning av atomenergi.

Med *joniserande strålning* avses i lagen strålning från radioaktivt ämne, röntgenstrålning och till sin biologiska verkan likartad strålning.

Om tillstånd m. m.

2 §.

Radiologiskt arbete må ej bedrivas utan tillstånd av myndighet som Konungen bestämmer (*strålskyddsmyndigheten*). Ej heller må någon utan tillstånd av strålskyddsmyndigheten innehava röntgenutrustning eller annan teknisk anordning avsedd att utsända joniserande strålning, idka handel med radioaktivt ämne eller eljest till riket införa eller här förvärva, innehava eller överlåta sådant ämne.

Tillstånd må meddelas för viss yrkesgrupp eller för vissa inrättningar, institutioner eller företag.

Avlider någon som innehar tillstånd enligt denna lag, vare tillståndet ikväl, såvitt angår rätt att innehava radioaktivt ämne eller röntgenutrustning eller annan teknisk anordning, gällande för dödsboet intill tre månader från dödsfallet.

Tillstånd enligt denna lag erfordras ej för vad som omfattas av tillstånd enligt atomenergilagen.

3 §.

Strålskyddsmyndigheten äger i anledning av ansökan om tillstånd enligt denna lag eller när det eljest finnes påkallat verkställa besiktning av lokal, om är avsedd att användas i radiologiskt arbete eller för förvaring av radioaktivt ämne, så ock av utrymmen i närheten därav.

¹ Prop. 1958: 29; L²U 6; Rskr 114.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, strålskyddsmyndig äger förordna, att röntgenutrustning eller annan teknisk anordning, är avsedd att användas i radiologiskt arbete eller för förvaring av radiaktivt ämne, skall hos tillverkare, försäljare eller upplåtare besiktigas innan den avlämnas för att tagas i bruk inom riket eller här utställas till förning eller i reklamsyfte.

4 §.

Meddelas tillstånd till radiologiskt arbete för annan än enskild pers som själv skall förestå verksamheten, skall för denna finnas av strålskyddsmyndigheten godkänd föreståndare och, om myndigheten finner så därtill, godkänd ersättare för honom. Godkännande må meddelas för varje grupp av befattningshavare eller för personer med viss utbildning.

Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla jämväl handel med och innehav av radioaktivt ämne.

5 §.

Vid meddelande av tillstånd skall strålskyddsmyndigheten stadga de villkor och övriga föreskrifter som finnas erforderliga ur strålskyddssynpunkt. Myndigheten må också senare, när det finnes påkallat, stadga nya eller ändrade villkor eller föreskrifter.

Meddelas tillstånd enligt 2 § andra stycket, äger strålskyddsmyndigheten föreskriva skyldighet att göra anmälan om förvärv av anordning eller ämne som avses med tillståndet.

När tillstånd beviljats enligt atomenergilagen, äger strålskyddsmyndigheten meddela de särskilda föreskrifter som, utöver de för tillståndet stadgade villkoren, erfordras för strålskyddet. Avser tillståndet anläggning som i nämnda lag sägs, skall dock fråga om föreskrift, som angår annan än den normala driften eller som kan i avsevärd mån påverka utlösningen av eller driften vid anläggningen, underställas Konungens prövning.

6 §.

Ej må någon som innehar tillstånd enligt denna lag utan strålskyddsmyndighetens medgivande bruka annan lokal eller i 2 § avsedd anordning för annat radioaktivt ämne eller större mängd av sådant ämne än som givits i tillståndet eller väsentligt ändrad lokal eller anordning eller er utnyttja tillståndet på annat sätt, i större omfattning eller under andra villkoren än tillståndet avser.

Den som innehar tillstånd enligt atomenergilagen må ej heller utan strålskyddsmyndighetens medgivande vidtaga ändring med avseende på lokal, utrustning, varom myndigheten meddelat föreskrift enligt 5 § tredje stycket.

7 §.

Tillstånd eller godkännande som meddelats enligt denna lag må återkallas, om föreskrift avseende strålskyddet icke iakttagits eller om det ej längre finnes påkallat ur strålskyddssynpunkt.

8 §.

Upphör någon att innehava eller använda radioaktivt ämne som a tillstånd enligt denna lag, skall han genast göra anmälan därom till strålskyddsmyndigheten. Sådan anmälan skall också utan uppskov och näst inom tre månader göras, då någon i annat fall upphör att bedriva verksamhet eller innehava anordning som avses med tillstånd enligt denna lag.

Avlider någon som innehar tillstånd enligt denna lag, skall den som tar över boet i sin vård skyndsamt anmäla dödsfallet till strålskyddsmyndigheten.

Anmälan till strålskyddsmyndigheten skall också ofördröjligen göras,

radioaktivt ämne stulits eller eljest förkommit. Skyldigheten åvilar föreståndaren, om sådan finnes.

9 §.

I fråga om annan teknisk anordning, som kan alstra joniserande strålning, än ovan sägs äger strålskyddsmyndigheten verkställa besiktning samt meddela föreskrifter till skydd mot strålningen och ålägga innehavaren att vidtaga de åtgärder som erfordras för detta ändamål.

Allmänna skyldigheter för tillståndshavare m. fl.

10 §.

Den som bedriver radiologiskt arbete är pliktig att, under särskilt beaktande av vad som stadgas i denna lag och med stöd därav meddelade föreskrifter, iakttaga allt som med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden under vilka det bedrivs samt däri sysselsatta personers yrkesvana och övriga förutsättningar för arbetet skäligen kan göras för att förebygga skador av strålningen. Sådan skyldighet åvilar jämväl föreståndare, såvitt fråga är om åtgärd som han äger vidtaga.

Envar som är sysselsatt i radiologiskt arbete är pliktig att använda förefintliga strålskyddsanordningar, noga följa i denna lag och med stöd därav meddelade föreskrifter samt i övrigt iakttaga tillbörlig försiktighet och, i vad på honom ankommer, medverka till förekommande av skador av strålningen.

Vad i denna paragraf stadgas med avseende å radiologiskt arbete skall i tillämpliga delar gälla handel med och innehav av radioaktivt ämne.

11 §.

Tillverkare och försäljare av röntgenutrustning eller annan teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning samt den som upplåter sådan anordning till begagnande skola tillse, att anordningen, när den avlämnas för att tagas i bruk inom riket eller här utställs till försäljning eller i reklamsyfte, är försedd med nödig strålskyddsutrustning och även i övrigt erbjuder betryggande säkerhet mot skada genom strålningen, så ock tillhandahålla för installation av anordningen och för dess drift erforderliga anvisningar.

Utför någon såsom självständig företagare installation av anordning som avses i första stycket, skall han vid installationen tillse, att föreskrivna strålskyddsanordningar uppsätts och övriga föreskrifter för installationen iakttagas.

Läkarundersökning m. m.

12 §.

Till radiologiskt arbete må ej utan strålskyddsmyndighetens medgivande användas någon som icke fyllt aderton år eller som ej vid läkarundersökning befunnits fri från sjuklighet eller svaghet, vilken kan anses göra honom särskilt utsatt för den med arbetet förbundna hälsofaran.

Den som användes till radiologiskt arbete skall enligt strålskyddsmyndighetens bestämmande undergå periodisk läkarundersökning; myndigheten äger föreskriva att den som icke iakttagit vad sålunda bestämts icke vidare må användas till radiologiskt arbete.

Företer någon, som användes till radiologiskt arbete eller som eljest på grund av sitt arbete kan hava varit utsatt för joniserande strålning, tecken

på skada som kan misstänkas vara föranledd av sådan strålning, skall genom arbetsgivarens eller, om föreståndare finnes, dennes försorg oförigen underkastas läkarundersökning.

13 §.

Den som bedriver radiologiskt arbete eller arbete med anordning avses i 9 § eller innehar radioaktivt ämne skall, om anledning förekommer att misstänka att någon härigenom tillfogats skada av joniserande strålning, ofördröjligen anmäla förhållandet till strålskyddsmyndigheten. Föreståndare, skall skyldigheten i stället åvila honom.

Tillsyn

14 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag och med stöd därav meddelade föreskrifter utövas av strålskyddsmyndigheten samt, under dess överinseende och ledning, av *tillsynsmän*.

15 §.

Tillsynsman äger verkställa besiktning enligt vad i 3 och 9 §§ är stadgat om strålskyddsmyndigheten.

Ej må tillsynsman utan synnerliga skäl förvägras att i samband med besiktning följa verksamheten vid anläggning, där radiologiskt arbete drives eller radioaktivt ämne förvaras, eller vid anordning som avses i 9 §.

När det finnes påkallat äger tillsynsman fordra, att prov och undersökningar verkställas för kontroll av att meddelade skyddsföreskrifter iakttagas och att jämväl i övrigt goda strålskyddsförhållanden råda.

16 §.

Finns tillsynsman att i visst fall behov av särskild skyddsföreskrift föreligger, äger han själv förordna därom, såframt föreskriften icke medför större kostnad eller olägenhet.

17 §.

Den som bedriver radiologiskt arbete eller innehar radioaktivt ämne eller anordning som avses i 9 §, så ock hans personal är skyldig att på anfordran lämna strålskyddsmyndigheten och tillsynsman de upplysningar som fordras för tillsynen.

18 §.

När särskilda omständigheter påkalla det, äger strålskyddsmyndigheten förordna, att anläggning eller anordning som avses i denna lag ej vidare användas förrän åtgärd, som i anledning av besiktning eller eljest föreskrivits, blivit vidtagen eller att radioaktivt ämne jämte strålskyddsanordning, vari det förvaras, skall i avvaktan på sådan åtgärd omhändertagas.

Strålskyddsmyndigheten må ock, till förebyggande av att anläggning eller anordning brukas olovligen, låta genom polismyndighetens försorg förse anläggningen eller anordningen.

19 §.

Åsidosätter installatör vad i 11 § andra stycket sägs, äger strålskyddsmyndigheten meddela honom därav påkallad föreskrift med avseende å installationsarbete eller förbud att vidare utföra sådant arbete.

20 §.

Underlåter någon att fullgöra vad enligt 15 § tredje stycket eller 16 § föreskrivs, äger strålskyddsmyndigheten förelägga lämpligt vite.

21 §.

Den som har eller haft att utöva tillsyn å efterlevnaden av denna lag eller med stöd därav meddelad föreskrift eller anlitats såsom biträde vid tillsynen eller som eljest tagit befattning med ärende, som avses i denna lag, må ej röja eller obehörigen nyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och må ej heller, om det icke kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande, affärsförhållande eller omständighet av personlig natur, varom han sålunda fått vetskap.

Transport och transitering m. m.

22 §.

Om transport, tullbehandling och transitering av radioaktivt ämne förordnar Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Har radioaktivt ämne anmälts till tullklarering av någon som ej är berättigad att införa varan, må han, om tillstånd till införsel ej erhålles, överlåta varan till någon, som är berättigad att införa den, eller ock åter utföra varan. Överlåtes eller utföres varan ej inom fyra månader efter anmälningen till tullklarering eller inom den längre tid som generaltullstyrelsen bestämmer, tillfaller varan kronan, om det ej är uppenbart obilligt. Med varan skall förfaras enligt vad som är stadgat om radioaktivt ämne som förverkas jämlikt denna lag.

Ansvarsbestämmelser m. m.

23 §.

1 mom. Med dagsböter eller fängelse straffes

1. den som olovligen bedriver radiologiskt arbete eller obehörigen inför eller söker införa radioaktivt ämne eller som eljest bryter mot vad i 2, 4 eller 6 § sägs;

2. den som åsidosätter med stöd av 5 eller 16 § givna villkor eller andra föreskrifter;

3. den som underlåter att ställa sig till efterrättelse åläggande, föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 9 §, 18 § första stycket eller 19 §;

4. den som i ansökan eller anmälan eller eljest angående omständighet, varom det enligt denna lag eller med stöd därav meddelad föreskrift åligger honom att lämna upplysning, uppsåtligen lämnar oriktig eller ofullständig uppgift; och

5. den som bryter mot vad i 21 § sägs.

2 mom. Med dagsböter straffes

1. den som försummar att göra anmälan varom i 8 eller 13 § sägs;

2. den som använder någon till radiologiskt arbete i strid mot 12 § första stycket eller föreskrift som meddelats med stöd av 12 § andra stycket; och

3. den som underlåter att ställa sig till efterrättelse vad i 12 § tredje stycket stadgas.

24 §.

Har någon, som är sysselsatt i radiologiskt arbete eller eljest i arbete hos den som innehar radioaktivt ämne eller i arbete vari nyttjas anordning som avses i 9 §, olovligen och utan giltigt skäl borttagit eller försatt ur bruk strålskyddsanordning eller ock underlåtit att använda föreskriven sådan anordning eller eljest, i annat fall än i 23 § sägs, åsidosatt av strålskydds-

myndigheten eller tillsynsman meddelad skyddsföreskrift, straffes med, högst trehundra kronor.

25 §.

Straff enligt denna lag må ej ådömas, om gärningen skett av oaktsam som var ringa.

Till straff enligt denna lag må ej dömas för gärning, som är särskilt lagd med straff i allmänna strafflagen.

26 §.

Brukas radioaktivt ämne olovligen i radiologiskt arbete eller införes eller söker någon obehörigen till riket införa eller innehar någon här olovligt sådant ämne, må detta jämte strålskyddsanordning, vari det förvaras, förklarad förverkad till kronan, om det ej är uppenbart obilligt. Finnes ämnet i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Anordning, som är avsedd att utsända joniserande strålning och som olovligen brukats i radiologiskt arbete eller olovligen innehaves, må förklarad förverkad till kronan, när särskilda skäl äro därtill.

Med förverkad egendom skall förfaras på sätt strålskyddsmyndigheten bestämmer.

27 §.

Påträffar tulltjänsteman egendom, som skäligen kan antagas vara förverkad enligt 26 §, skall han taga egendomen i beslag.

I övrigt gäller om beslag vad därom finnes särskilt stadgat.

Om verkställt beslag skall anmälan ofördröjligen göras till strålskyddsmyndigheten, som har att meddela erforderliga föreskrifter om förvaring av det som tagits i beslag.

28 §.

Brott som avses i 23 § 1 mom. 1—4 och 2 mom. eller i 24 § må ej åtalas av allmän åklagare, med mindre strålskyddsmyndigheten anmäler det till åtalet.

Brott som avses i 23 § 1 mom. 5 må åtalas av allmän åklagare allenast efter angivelse av målsägande.

Särskilda bestämmelser

29 §.

Över tillsynsmans beslut enligt 16 § må klagan föras hos strålskyddsmyndigheten inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet. När synnerliga skäl äro därtill, äger tillsynsman förordna att beslutet skall omedelbart lända till efterrättelse utan hinder av förordning klagan.

Över beslut av strålskyddsmyndigheten enligt denna lag må klagan föras hos Konungen genom besvär.

Strålskyddsmyndigheten äger förordna, att villkor, åläggande, föreskrifter förbud eller återkallelse av tillstånd eller godkännande som meddelas stöd av 5, 7, 9, 16, 18 eller 19 § skall omedelbart lända till efterrättelse utan hinder av förordning klagan.

30 §.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, strålskyddsmyndigheten äger föreskriva, att radioaktivt ämne eller röntgenutrustning eller teknisk anordning, avsedd att utsända joniserande strålning, skall undantas från tillämpningen av denna lag eller vissa bestämmelser i lagen.

31 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpning av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av strålskyddsmyndigheten.

Enligt Konungens bestämmande må strålskyddsmyndigheten utse myndighet eller sakkunnig att beträffande vissa slag av ärenden besluta å strålskyddsmyndighetens vägnar ävensom att för särskilt fall handhava tillsynen enligt vad om tillsynsman är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959, dock att dessförinnan må med tillämpning av nya lagen meddelas föreskrift eller beslut som har avseende å tiden efter ikraftträdandet.

Genom denna lag upphäves lagen den 6 juni 1941 (nr 334) om tillsyn å radiologiskt arbete m. m.

Utan hinder av vad nu sagts behåller tillstånd, åläggande, föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av äldre lag sin giltighet jämväl efter nya lagens ikraftträdande, där ej Konungen eller strålskyddsmyndigheten annorlunda förordnar.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 14 mars 1958.

GUSTAF ADOLF

(L. S.)

(Inrikesdepartementet)

RUNE B. JOHANSSON

